

lepedőn sok visszajelzés többek között azt az érdekes eredményt hozta, hogy *jelentős pozitív összefüggés áll fenn a médianevelési gyakorlat intenzitása és az írott tanítási javaslatok használata közt*. A módszertani segédanyagokat – különösen új diszciplínák esetében – ma éppúgy igénylik a kollégák, mint korábban, és nem tekintik alkotószemélyiségük megsértésének, ha ilyenekkel ellátják őket.

Ez a tény bátorított bennünket arra, hogy a tanítókat és a tanárokat javaslatokkal segítsük a médianevelési munkájukban. Az általános iskola részére 6 füzetet adtunk ki, amelyek – különböző szemszögből – mind a médianeveléssel foglalkoznak. A füzetek a következők: *Beszéljünk a tévéről, Hősök! Hősök?, A médiaműhelyből, Diákújság, Szülők estéje, Móka a tévével*.

A második füzet például a gyerekek hősfogalmaiból, motivációiból, igényeiből indul ki; a harmadik egy pillantást vet a produkciós munka kulisszái mögé, és a médiaforgasztó gyermeket a fizetőképes, tehát a pénzt hozó közönség szerepében igyekszik bemutatni. *A gyerekek így megkapják az első jelzést arról a tényről, hogy már ők is – mint célcsoport – masszív gazdasági nyomás alatt állnak*. A *Diákújság* az újságoknak a tanításban való felhasználására, valamint egy saját diákújság készítéséhez ad segítséget. A *Szülők estéje* célja a szülők, mint nagyon fontos partnerek bevonása a médianevelés folyamatába, míg a *Móka a tévével* az egész nevelési folyamat élvezetes, összegző lezárására törekszik. (Természetesen csak relatív értelmű lezárására.)

A középiskolásoknak szánt füzetekben hasonló vezérgondolatokból indultunk ki. Azonban felvetődött néhány probléma, mivel fokozottan kellett ügyelnünk arra, hogy nem egy tanár tanítja a különböző tantárgyakat. Igyekeztünk ezért felmutatni, hogy a *médianevelés milyen jól illeszthető a különböző tantárgyak anyagába*, és erre modelleket is adtunk (számтан-mértan, földrajz-gazdaságtan, fizika-kémia, zene, biológia). Úgy érezzük, hogy ezek a tanítási modellek a kollégáknak valóban sok új impulzust adtak. Középiskolai füzeteink a következő címet viselik: *Identifikáció, Információ/dokumentáció, Erőszak/horror*.

A médiapedagógiának végtelenül fontos területe a *tanárképzés*, valamint a továbbképzés. Még rengeteg munka vár ránk, mert a hatásos médianevelés a tanártól is más szerepet kíván, mint a hagyományos tanítás. A médiapedagógia *felfedező tanuló* követel, s ez vonatkozik a tanárra éppúgy, mint a diákra. A tanárnak is újra át kell gondolnia szerepét. Nem mindentudó polihisztor többé, nem mindent megoldó központja a tanulási-tanítási folyamatnak, hanem ő is a diákokhoz hasonló, saját magát és saját médiaszokásait, médiabefogadó habitusát fölfedező partner.

SUSANNE KRUCSAY

KÉP-telenség

Nincs a művészetnek egyetlen olyan ága sem, melyet a Biblia valahogyan át ne hatott, meg ne érintett volna. Így van ez a modern, technikai alapú képteremtéssel is; számos bibliai indíttatású film készült: felemelő és közönséges, áhítatos és profán, megindító és botrányos. A filmnél még erőszakosabb üzleti érdekeltségű videoipar is felzárkózott a sorba.

Alig van az iskolai oktatásnak olyan területe, ahol ne adódnék alkalom (természetesen nem állandóan és azonos mértékben) az ismeretek bibliai vonatkozására utalni. Az utalások, magyarázatok, elvonatkoztatások mindig többet érnek és mé-

lyebben hatnak, ha szemléltetéssel párosulnak. Korunk legdivatosabb, de a befogadó aktivitását elfojtó szemléltetőeszköze a videoszalag.

Nyilván e kettős lehetőség és igény is közrejátszott abban, hogy az Országos Oktatástechnikai Központ 1986-ban négyrészes, összesen százperces videoanyagot készített a Biblia alapján. Szakértőként megnyerte a téma legnevesebb vallási és világi képzettségű tudósait, biztosítván ezzel a szakszerűség magas fokát és szinte kikezdetetlenségét. Mégis úgy érezni: a garantált szakszerűség ma, 1992-ben túlzottan visszafogott, a hat év előtti kívánalmakat illendően betartó. Végső fokon a legfőbb hiányérzet abból fakad, hogy a Biblia elsődleges, szent jellege csúszott át a sokadlagos megjegyzések közé.

A szalag első, negyven perces része (A könyvek könyve) mint kivételesen gazdag művelődéstörténeti anyagot mutatja be a Bibliát. Földrajzi, történeti, filológiai ismereteket közöl elsősorban, bár lassabban, mint egy hagyományos órán, ahol a tanár közli a tényeket, melyeknek egyéni, nem túl megerőltető összegyűjtése a jobb diáknak is örömet szerez. A nagy mitikus hősök szintéziseként értelmezett Jézus-kép nincs összhangban a Biblia szellemével. A Bibliának a művészetekre tett hihetetlenül sokszínű hatását csak erős kompromisszumokkal lehet ebben a formában felvillantani; a készítőik szép hazai templomokat és freskókat (Pécs, Velemér, Sümeg, Nyírbátor) fényképeztek. Eddig az álló- vagy legalábbis a statikus kép dominál, az első rész befejező egysége viszont (egy kissé váratlanul) egy szép, mai felfogásban előadott passiójáték.

A második rész a teremtésről szól, a felvétel színhelye egy osztályterem (rajzóra), az illusztrációk nagy része gyermekrajz. Kötetlennek beállított beszélgetés folyik a tanulók és két tanár között, itt szerepel a szalag egyetlen, a nyelvi-esztétikai megoldásokra figyelő elemzése (az ismétlés, a periódus, a ritmus okát, eredményét és rendjét vizsgálják a gyerekek). Értékes a babiloni teremtés-eposszal való összehasonlítás, nem teljes viszont Isten és ember hasonlóságának kurtára sikerült felvetése.

Az Éden elvesztése címet viseli a harmadik rész. Mensáros tanár úr vezetésével nagydiákok kapaszkodnak fel a zebegényi kálvárián, hogy aztán a festői környezetben a most már teremtőként irányító Mensáros László vezetésével megelevenítsék Ádám és Éva teremtését, Istennel és a természettel való békéjét, majd bűnbeesését. Mozgás, dinamika veszi át az első két rész állóképeinek és magyarázatainak helyét – fantáziadús és technikailag értékelendő fokon. Vitatható az életre kelő Ádám mozgása: először négykézláb, majd görnyedten s végül két lábon jár. Ugyancsak vitatható a "kirándulásról" hazatérő fiatalok szűk horizontú vitája a bűnről.

A zárórész bábjáték Káin és Ábel történetéről. Nemcsak az előadásmód és a forma változik, hanem a szöveg funkciója is: az egész szalagon itt a legerősebb az értelmezés igénye, s legnagyobb a sikere is.

Az eddigiekből kiderül, hogy a kazetta (bár tekintsük mutatóvannak, előzetesnek, egy majdnem sorozat ígéretének) nemigen tudja feloldani a Biblia képi feldolgozásának nehézségeit vagy egyenesen lehetetlenségét. Nemcsak a terjedelemből, a páratlan sokszínűségből és a szakrális jellegből fakad ez a KÉP-telenség, hanem mindenekelett abból, hogy a Biblia szöveg, alkotott nyelvi képződmény. (Érdekes, a szalag épp ezzel indul: mindennapi példákkal igazolja, hogy a Biblia nyelvi fordulatai öntudatlanul is bennünk vannak.)

A nyelvi alkotásokat olvassuk inkább, olvastassuk diákjainkkal is, olvassuk közösen! Ha nem akarunk lemondani egy jól sikerült feldolgozás megjelenítő erejéről, annak élményszerűségéről, hallgassuk meg a rádió sorozatát; ha pedig az ismereteket kívánjuk előtérbe helyezni, forduljunk Pacomito-Vanetti Kis Biblia Atlaszához.

LAMI PÁL